

Pirmais visaptverošais ES tirdzniecības nolīgumu īstenošanas ziņojums

Svarīgākie fakti

Eiropas Komisija 2017. gada 9. novembrī publicēja pirmo visaptverošo [ziņojumu](#) un pievienoto [Komisijas dienestu darba dokumentu](#) par dažādu ES tirdzniecības nolīgumu darbību praksē.

Šis jaunais ziņojums ir vēl viens solis ceļā uz pilnīgi pārredzamu un iekļaujošu tirdzniecības politiku, ievērojot apņemšanos ES 2015. gada stratēģijā "Tirdzniecība visiem".

Ziņojums sniedz priekšstatu par ietekmi, ko rada 25 spēkā esošie tirdzniecības nolīgumi, ka arī par ieviestajiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai vairotu nolīgumu piedāvātos ieguvumus un nodrošinātu saskaņoto noteikumu ievērošanu (piemēram, attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību).

Šā ziņojuma mērķis ir sīki izskatīt līdz šim paveikto un rosināt atklātu diskusiju par iespējamiem uzlabojumiem.

Konkrētāk, šajā ziņojumā aplūkoti šādi rādītāji:

- preču un pakalpojumu tirdzniecības pieaugums,
- tarifa likmes kvotu izmantošana,
- cik lielā mērā uzņēmumi faktiski izmanto tarifu samazinājumus.

Tajā arī analizētas katra nolīguma uzraudzības struktūru darbības un pirmo reizi aplūkots, kā tiek īstenoti tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības noteikumi.

Ziņojums liecina, ka ES tirdzniecības nolīgumi..

1. ..palielina ES eksportu un atbalsta nodarbinātību

ES tirdzniecības nolīgumi kopš to stāšanās spēkā ir bijuši viens no faktoriem, kas būtiski sekmējuši ES eksporta pieaugumu. Daži piemēri:

- Meksika — 416 % pieaugums no 2000. gada,
- Čīle — 170 % pieaugums no 2003. gada,
- Serbija un Dienvidkoreja — aptuveni 60 % pieaugums attiecīgi no 2013. gada un 2011. gada,
- Centrālamerika — 22 % pieaugums no 2013. gada,
- Ukraina — 17 % pieaugums no 2016. gada.

Nemot vērā, ka katrs no eksporta gūtais miljards eiro Eiropā nodrošina ap 14 000 darbvietu, šiem nolīgumiem bijusi redzama pozitīva ietekme uz eiropiešiem.

Daudzos gadījumos ES eksporta pieaugums novērots tādās nozarēs kā **iekārtas, transporta aprīkojums** un **lauksaimniecības produkti**, bet arī **pakalpojumu** nozarē.

2. ..bieži vien visvairāk sekmē ES lauksaimniecības produktu un mehānisko transportlīdzekļu eksportu

Lai gan sarunu laikā par ES lauksaimniecības un pārtikas un automobiļu nozarēm norisinājās spraigas debates, šķiet, tās ir lielākās ieguvējas no ES tirdzniecības nolīgumiem, īpaši "jaunās paaudzes" tirdzniecības nolīgumiem.

Piemēram:

- ES lauksaimniecības produktu eksports uz Kolumbiju un Peru ir palielinājies attiecīgi par 82 % un 73 % kopš nolīgums ar minētajām valstīm tika piemērots 2013. gadā.
- Automobiļu eksports no ES uz Koreju ir pieaudzis par 244 % kopš ES un Korejas nolīgums stājās spēkā 2011. gadā.

Daudzi uzņēmumi, kas izmantoja jaunās tirdzniecības iespējas, tostarp lauksaimniecības un pārtikas nozarē, ir Eiropas mazie un vidējie uzņēmumi.

Veiksmes stāsti tirdzniecības jomā

Austrija. Austrijas uzņēmums *AustriAlpin* specializējas **alpīnisma aprīkojuma** ražošanā un patlaban eksportē aptuveni 80 % savu ražojumu, galvenokārt pateicoties ES tirdzniecības nolīgumiem. Atceļot muitas nodokļus, ES un Korejas tirdzniecības nolīgums palīdzēja *AustriAlpin* sākt uzņēmējdarbību Dienvidkorejā un stiprināt savu pozīciju Āzijas un pasaules tirgos. Šajā mazajā uzņēmumā strādā 100 darbinieki un tā kopējā pārdošanas apjoma vērtība patlaban ir **EUR 8,5 milj., no kuriem EUR 7,1 milj. tiek gūts no eksporta.**

Luksemburga. ES tirdzniecības nolīgums ar Kolumbiju un Peru palīdzēja Luksemburgas **alus darītavai "Brasserie Nationale"**, kas pazīstama ar tās alu *Bofferding*, sākt eksportu uz Kolumbiju — tirgu, kas ir 100 reizes lielāks par Luksemburgas tirgu. Pateicoties nolīgumam, uzņēmums izpilda visas ar eksportu saistītās prasības saviem spēkiem, nepieaicinot ekspertus un nemeklējot starpniekus katru reizi, kad uz Kolumbiju tiek sūtīts preču konteiners. **Spēcīgais eksports uz Kolumbiju ir veicinājis alus darītavas izaugsmi**, un šobrīd tā kopumā eksportē 34 000 hektolitru alus gadā.

Francija. Francijas uzņēmums *Laboratoire Soniam* ražo **augu ekstraktus kosmētikas nozarei**. Ar ES un Korejas tirdzniecības nolīgumu tika samazināti muitas nodokļi, un tas palīdzēja uzņēmumam piedāvāt savus produktus par pievilcīgākām cenām. Pateicoties bioloģisko produktu sertifikātam *Ecocert* un savam marķējumam "made in France", **2016. gadā Soniam eksports uz Koreju pieauga par 20 %.**

3. ..atbalsta līdzsvarotu un taisnīgu tirdzniecību

ES tirdzniecības nolīgumi ne tikai rada jaunas eksporta iespējas ES uzņēmumiem, bet arī samazina importa tarifus produktiem, kas nepieciešami mūsu patērētājiem un uzņēmumiem. Eksports uz ES arī **palīdz mūsu partneriem attīstīt savu ekonomiku**. Tas, kā veidojam nolīgumus ar mazāk attīstītām valstīm, atspoguļo to attīstības vajadzības un sensitīvos jautājumus.

ES tirdzniecības nolīgumi arī nodrošina **iespēju atbalstīt noteikumus balstītu tirdzniecības sistēmu, popularizēt ES vērtības un piedāvāt forumu dialogam ar mūsu partnervalstīm** par dažādiem jautājumiem, kas sniedzas tālāk par tirdzniecības liberalizāciju. Tirdzniecības nolīgumi ir instruments globalizācijas ietekmēšanai un tās sniegto iespēju izmantošanai.

Visi nesenāk noslēgtie tirdzniecības nolīgumi paredz strukturētu platformu, kas nepieciešama, lai valdību un pilsoniskās sabiedrības līmenī pievērstos darba standartiem, vides aizsardzībai un citiem sabiedrībai svarīgiem jautājumiem.

2016. gadā ES iesaistījās šādā dialogā ar

- Centrālameriku,
- Kolumbiju un Peru,
- Dienvidkoreju,
- Gruziju un
- Moldovu.

ES tirdzniecības nolīgumu īstenošanas ziņojums

Starpvaldību sanāksmēs par **tirdzniecību un ilgtspējīgu attīstību**, ko 2016. gadā ES rīkoja ar šīm partnervalstīm, tika apspriesti tādi problēmjautājumi kā biedrošanās brīvība, vardarbība pret arodbiedrību biedriem, bērnu darbs, darba inspekcijas, darba koplīguma slēgšanas sarunas, trīspusējas konsultācijas un darba aizsardzība.

Paralēli minētajām starpvaldību sanāksmēm ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas organizatorisko atbalstu notika atklātas valdību un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju, tostarp darba ņēmēju un darba devēju pārstāvju, sanāksmes.

Visos nākamajos ES tirdzniecības nolīgumos ietvers konkrētas saistības tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības jomā.

4. ..joprojām uzrāda neizmantotu potenciālu

ES ražotāji pilnībā vēl nav izmantojuši iespējas, ko piedāvā spēkā esošie ES tirdzniecības nolīgumi.

Preferenču izmantošanas rādītāji, proti, tas, cik lielā mērā uzņēmumi izmanto tirdzniecības nolīgumos paredzētās tarifa preferences, ir zemāki ES pusei. ES eksportētāji joprojām maksā nodokļus par 30 % eksporta uz valstīm, ar kurām ES jau ir noslēgusi jaunās paaudzes tirdzniecības nolīgumus. Mūsu partneriem, kas eksportē uz ES, šis rādītājs ir tikai 10 %.

Attiecībā uz dažiem sensitīviem produktiem netiek paredzēta pilnīga liberalizācija, un ES ar saviem partneriem ir vienojusies par ierobežotu tirgus atvēršanu, izmantojot beznodokļu kvotas (tā dēvētās "tarifa likmes kvotas"). Ziņojumā konstatēts, ka ES eksportētāji bieži vien nepietiekami izmanto šīs iespējas: kas attiecas uz siera eksportu, Peru gadījumā izmantoti vien 4,3 % no kopējās kvotas, Kolumbijas gadījumā — 7,9 % un Centrālamerikas gadījumā — 44 %. Tas pats attiecas arī uz dažām tarifa likmes kvotām, kuras dažiem sensitīviem produktiem piešķirusi ES, lai arī šie jautājumi sarunās vērtēti vispretrunīgāk.

Tas nozīmē, ka vēl aizvien nepieciešami kopīgi ES, dalībvalstu un uzņēmēju organizāciju centieni **uzlabot ES eksportētāju**, īpaši mazo un vidējo uzņēmumu, **informētību** par tarifa preferencēm un kvotām, par kurām panākta vienošanās ES tirdzniecības nolīgumos, kā arī nodrošināt attiecīgo procedūru netraucētu piemērošanu.

Kā ES nodrošina tirdzniecības nolīgumu pienācīgu īstenošanu

Komisija uzrauga ar ES nolīgumiem saistīto tirdzniecības plūsmu tendences, regulāri tiek ar Eiropas Parlamenta deputātiem, dalībvalstu pārvaldes iestāžu pārstāvjiem un uzņēmēju organizācijām, lai apspriestu visas iespējamās problēmas.

Dalībvalstu muitas dienestu un to inspektoru uzdevums ir nodrošināt tirdzniecības nolīgumos saskaņoto noteikumu un ES produktu drošības noteikumu ievērošanu praksē, līdz ar to arī tiem ir visas iespējas ziņot par iespējamajām problēmām. Komisija var izmantot saskaņā ar tirdzniecības nolīgumiem izveidotās struktūras, lai uzdotu jautājumus mūsu partneriem.

Jaunās paaudzes ES tirdzniecības nolīgumi ietver īstenošanas iestāžu struktūru. Vairākas apakškomitejas un darba grupas tiek reizi gadā un ziņo Tirdzniecības komitejai (vai Asociācijas komitejai). Šajās komitejās, kas bieži vien notiek ministru līmenī, izvērtē tendences visās jomās un apspriež īstenošanas problēmas, kā arī meklē risinājumus, ja tie nav atrodami tehniskākā līmenī.

ES tirdzniecības nolīgumu īstenošanas ziņojums

Uzmanības centrā – tirdzniecības nolīgumi

Šajā ziņojumā tiek aplūkoti 25 spēkā esošie ES tirdzniecības nolīgumi. Tā kā ES tirdzniecības nolīgumi ir vērsti uz dažādu ES ekonomisko un politisko mērķu sasniegšanu, ir svarīgi katra tirdzniecības nolīguma panākumus izvērtēt, ņemot vērā tā attiecīgos mērķus.

Ziņojumā nolīgumi sagrupēti četrās kategorijās atkarībā no to tvēruma un ekonomiskajiem un politiskajiem mērķiem:

- **“pirmās paaudzes nolīgumi”**, piemēram, nolīgumi, kas agrāk noslēgti ar Šveici, Vidusjūras reģiona valstīm, Dienvidāfriku vai Čīli, kuros uzmanība pievērsta ES eksporta palielināšanai, izmantojot muitas nodokļu atcelšanu;
- daudz nesenāki **“jaunās paaudzes nolīgumi”**, piemēram, ar Koreju, Andu un Centrālamerikas valstīm, kuri aptver jaunas jomas un ietver noteikumus, kas nodrošina tirdzniecības ciešu sasaisti ar ilgtspējīgu attīstību;
- **padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas**, kas izveidotas, lai atbalstītu ciešas ekonomiskās attiecības ar ES kaimiņvalstīm, piemēram, Ukrainu, Gruziju un Moldovu;
- **ekonomisko partnerattiecību nolīgumi** ir vērsti uz attīstības vajadzībām Āfrikas, Karību jūras un Klusā okeāna reģionos.